Kulje lapsen kanssa mahdollisimman paljon jalan ja pyörällä. Lapsen liikkumistottumukset kehittyvät osana arkea ja näin hän oppii liikkumaan itsenäisesti. Samalla myös lapsen fyysinen kasvu saa tukea arkiliikunnasta.

Liikenne ei ole leikkipaikka. Yhdessä liikkuessa on hyvä asettaa rajat, kuinka kauas vanhemmasta lapsi saa mennä. Varmista, että lapsi tietää leikkialueen rajat. Ota huomioon eri vuodenaikoihin liittyvät haasteet.

Seuraaville sivuille on koottu yleiskuvaukset lapsen kehitysvaiheista ja siitä, miten turvallista liikkumista voi harjoitella yhdessä. Muista kuitenkin, että yksilölliset erot lapsen kehityksessä voivat olla suuria. Vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten ja pystyvät arvioimaan, milloin hän on valmis liikkumaan turvallisesti yksin.

2026

4–5-vuotias

- Oppii pikkuhiljaa soveltamaan oppimaansa tietoa käytäntöön.
- Ymmärtää yksinkertaisia perusteluja.
- Vanhemman esimerkki on tärkeä: lapsi voi kyseenalaistaa esimerkiksi kypärän käytön pyöräillessä, jos vanhempi ei käytä pyöräilykypärää.
- Lapselle voi opettaa pienen osan liikennetilanteesta kerrallaan – lopulta niistä muodostuu kokonaisuus, esimerkiksi erilaiset vaiheet matkalla koitopaikkaan.

Vinkkejä lapsen kanssa liikkumiseen:

Tarkkaile tiellä liikkujia. Voit kysellä lapselta, miten muut toimivat liikenteessä. ”Ylittikö joku kadun, vaikka siinä ei ollut suojatietä?” ”Odottivatko kaikki liikennevalon vaihtumista vihreäksi?” ”Talluttiko joku pyörän tien yli suojatietä pitkin?” ”Näkyikö joku erityisen hyvin, koska hänellä oli heijastin?” Pyöräilyä voi harjoitella liikenteessä perheen yhteisillä retkillä.

5–6-vuotias

- Lapsen kyky ymmärtää syy-seuraussuhdetta ja asiayhteyksiä alkaa kehittyä – hän ei kuitenkaan vielä osaa valita turvallista kulkureittiä itsenäisesti.
- Parasta oppia ovat aidot liikennetilanteet, joissa lapsi saa toimia ohjatusti. ”Mitä pitää tehdä ennen kuin lähdemme ylittämään tien?” ”Voimmeko ylittää tien tästä?”
- Lapsella voi kysyä liikkeelle lähdettäessä, onko kaikki mukana (heijastin, kypärä jne.) ja näin opettaa häntä huolehtimaan omista turvavälineistään.
- Vastuu turvallisesta liikkumisesta ja kadun ylittämisestä on edelleen aikuisella.



Vinkkejä lapsen kanssa liikkumiseen:

Kotoa lähdettäessä keskustelkaa jo pihassa, mitä matkalla tulee muistaa: ”Tielle ei saa juosta, kuljetaan tien reunassa.” ”Miten sitten toimitaan, jos tiellä on esimerkiksi tietyö?” ”Mitä jos joku kutsuu sinua tien toiselta puolelta?” Jatka aktiivisesti keskustelua myös matkalla.

6–7-vuotias

- Koulumatkan harjoittelu pitää aloittaa hyvissä ajoin, mieluiten jo koulun alkua edeltävänä keväänä. Koulumatkan reittiä suunniteltaessa tulee muistaa, että lyhyin reitti ei aina ole turvallisin.
- Neuvo lasta pysähtymään, jos matkan aikana tarvitsee käyttää puhelinta.
- Lapsi ymmärtää jo käsitteitä ja yksinkertaisia liikennesääntöjä. Oikea ja vasen menevät silti vielä sekaisin. Pääpaino onkin turvallisten toimintamallien opettamisessa.
- Käytännön harjoittelu on edelleen tärkeää monipuolisissa liikennetilanteissa. Laajenna lapsen itsenäisen liikkumisen aluetta.
- Tue ja kannusta lasta, että hänestä tulee reipas ja itsenäinen liikkuja.

Vinkkejä lapsen kanssa liikkumiseen:

Anna lapselle kamera. Pyydä häntä kuvaamaan tuleva koulumatka. Varatkaa aikaa reilusti. Kun päästette perille, pyydä lasta kertomaan kuvista. ”Mitä näet kuvissa?” ”Mitä kuvat kertovat liikenteestä?” ”Missä ovat koulumatkan vaaranpaikat?” ”Miten niissä tulee toimia?”

Heijastinkiikarointi kaikenikäisille

Erilaisia heijastimia voi testata kotona. Kiinnitä heijastimia kankaalle ja sammuta huoneesta valot. Heijastimet eivät näy pimeässä, mutta taskulampulla niitä voi bongailla. Nenänpäähän tai ohimolle laitettu taskulamppu toimii kuin auton valot. Jos haluat, voit muuttaa heijastinbongauksen kivaksi syys- tai talvileikksi: kiinnitä heijastimia esim. pihapuihin. Eniten heijastimia löytänyt on voittaja.

Näkyvätkö kaikki heijastimet yhtä hyvin?

Välitä, muista – ennakoi.
LIIKENNETURVA

Opas nelivuotiaan vanhemmille

LAPSI LIIKENTEESSÄ

liikenneturva.fi

Lapsi liikenteessä

- vinkit vanhemmille



Lapsi on lapsi liikenteessäkin. Hän on pienikokoinen ja liikenteessä tarvittavat valmiudet ovat vasta kehittymässä. Kun lapsi liikkuu erilaisissa liikennetilanteissa vanhemman kanssa, tarvittavat taidot kehittyvät vähän kerrallaan. Pelotteleminen ei edistä lapsen taitoja pärjätä itsenäisesti. Parhaiten oppii, kun menee liikenteeseen mukaan aikuisen seurassa.

Tähän oppaaseen on koottu liikenneturvallisuuteen liittyviä ohjeita sinulle ja lapsellesi. Vanhemmalla on vastuu siitä, että lapsi kasvaa itsenäiseksi liikkujaksi, joka ajattelee omaa ja muiden turvallisuutta. Näytä hyvää esimerkkiä, sillä lapsi oppii näkemästään ja kokemastaan!

Yhdessä lapsen kanssa



Ohjeista selkeästi

"Katso molempiin suuntiin ennen tien ylitystä, ettei tule autoja!", on yksinkertainen ohje, jonka lapsi muistaa. Liitä ohjeet tiettyyn paikkaan ja tilanteeseen.

Pysy määrätietoisesti samoissa ohjeissa

Mitä pienempi lapsi, sen parempi, että ohjeet toistuvat samalla tavalla. Varmista, että kaikki lapsen kanssa liikkuvat aikuiset opettavat lasta samojen periaatteiden mukaan.

Esimerkillinen käyttäytyminen

Paras lähtökohta lapsen liikennekasvatukselle on liikenteessä rauhallisesti ja kohteliaasti käyttäytyvä vanhempi. Minkälaisen mallin sinä annat lapsellesi?

Tarkista, kertaa ja kysy aina kun mahdollista

"Mitä pitää tehdä ennen tien ylittämistä?" "Missä saa leikkiä?"

Arvioi ja puutu tilanteeseen tarvittaessa

Aikuisena olet vastuussa lasten käyttäytymisestä liikenteessä. Puutu aina tilanteeseen, kun havaitset vaarallista käyttäytymistä, esimerkiksi tien yli juoksemista.



Liikenteessä jalan tai pyörällä

Pysy lapsen lähellä

Aikuisen valppaus ja lähellä pysyminen lapsen kanssa liikuttaessa on tärkeää. Liikenteessä voi olla hyvä pitää koko ajan kädestä kiinni.

Tien turvallinen ylittäminen vaatii opettelua

Opeta lapsellesi turvallisin paikka ylittää tie. Jos suojatietä ei ole, valitse paikka, jossa näkyvyys on hyvä molempiin suuntiin ja myös autoilijan on helppo havaita pieni lapsi.

Pysähdy aina ennen tien ylittämistä

Ylitä tie kävellen ja taluta pyörä tien yli. Katso molempiin suuntiin, ettei tule autoja.

Suojatielläkin pitää olla tarkkana

Tie ylitetään suojatietä pitkin aina kun sellainen on. Vihreän valon palaessakin pitää varmistaa, ettei tule autoja.

Muista pyöräilykypärä, heijastimet ja pyörän valot

Huolehdi, että kaikki perheenjäsenet käyttävät turvalaitteita: pimeän ja hämärän aikaan heijastinta, pyörässä vaaleaa etuvaloa ja punaista takavaloa sekä pyöräillessä pyöräilykypärää. Aikuisen esimerkki on tärkeä. Myös laki velvoittaa turvalaitteiden käyttöön.

Havainnoi liikennettä

Havainnoi ja kommentoi lapsen kanssa liikkuessasi liikenteen tapahtumia. Lapsi oppii silloin tekemällä, miten tulee toimia. "Tuolta tulee auto, mennään kunnolla tien reunaan."

Harjoittele pyöräilyä turvallisessa ympäristössä

Pyörän hallintaa ja pysäyttämistä tulee harjoitella turvallisessa ympäristössä ennen liikenteen sekaan lähtemistä. Liikenteeseen lähdettäessä varmista, että lapsi pyöräilee tarpeeksi lähellä, jotta ehdit reagoida tarvittaessa. Neuvo lapselle, mikä on pyöräilijän paikka.



Joukkoliikenteessä

Totuta joukkoliikenteeseen pienestä pitäen

Lapsen joukkoliikennematkoja on hyvä kulkea ensin yhdessä. Opeta, että kulkuvälineessä istutaan rauhallisesti ja omalla paikallaan turvaövissä, mikäli sellainen istumapaikalta löytyy. Paikkaa ei vaihdella kesken matkan.

Pysäkillä odottaminen

Kertaa, miten pysäkillä käyttäydytään ja miten kulkuvälineeseen noustaan. Tarkista, että heijastimet ovat näkyvillä, jotta kuljettaja huomaa teidät ajoissa.

Poistumiseen valmistautuminen

Kerro lapselle, tarvitseeko nappia painaa, kun halutaan jäädä pois kyydistä. Neuvo lasta istumaan paikoillaan, kunnes kulkuväline pysähtyy.

Linja-autosta poistuminen

Tienylitys linja-autosta poistumisen jälkeen on vaaranpaikka. Muistuta, että auton edestä tai takaa ei saa lähteä ylittämään tietä ennen kuin linja-auto on lähtenyt pysäkiltä ja näkyvyys on jälleen hyvä.

Sinä olet lapsen tärkein esimerkki – myös liikenteessä!



Autossa

Ole itse esimerkkinä

Liikenne on yhteispeliä, rauhallinen ja muita kunnioittava tapa toimia liikenteessä opitaan jo pienestä pitäen.

Onko lapsesi levoton autossa?

Selvitä syy levottomuuteen, ehkä olette vain virkistävän tauon tarpeessa. Lapsen viihtymistä auttavat äänikirjat, pelit ja Laiva on lastattu -tyyppiset leikit.

Kuljettajan keskittyminen

Kuljettajan tulee keskittyä ajamiseen. Säädä esimerkiksi lapsen pelivälineiden äänet tarpeeksi hiljaiselle jo ennen lähtöä tai varmista, että selailtavia kirjoja on takapenkillä useita. Mikäli jotain tarvitsee säätää tai poimia lattialta, pysäytä auto.

Tarkista turvavyöt

Kuljettaja on vastuussa turvavöiden käytöstä. Turvaistuimen vyöt saattavat kaivata säätöä vaatetuksen vaihdellessa. Kun kuljettaja kysyy aina ennen auton käynnistämistä, ovatko vyöt kiinni, turvavyön kiinnittäminen yhdistyy liikkeellelähtöön ja sen käyttö automatisoituu.



Turvaistuin on edelleen tarpeen

Laki velvoittaa, että lapsen on käytettävä turvalaitetta henkilöautossa matkustaessaan, kunnes hän on 135 cm pitkä. Liikenneturva suosittelee, että lapsi matkustaa turvallisimmin selkä menosuuntaan asennetussa turvaistuimessa 125 cm pitkäksi asti ja sen jälkeen turvavyöistuimessa 150 cm saakka. Lapselle suositeltavin paikka autossa on takaistuin.

Suuri osa onnettomuuksista sattuu päivittäisillä lähimatkoilla, joten turvaistuimen käyttö on tärkeää lyhyilläkin automatkoilla. Turvaistuimen käytöstä vastaa huoltaja, jos hän on autossa mukana. Muussa tapauksessa auton kuljettaja. Perheen aikuiset antavat omalla turvavyön käytöllään tärkeän esimerkin lapselle.

Tarkista aina turvaistuimen käyttöohjeesta minkä kokoiselle lapselle se on tarkoitettu. Turvavyöistuin on istuinkoroketta suositeltavampi vaihtoehto, sillä se suojaa myös sivuilta ja siinä auton turvavyö asettuu lapsen kannalta oikealle korkeudelle.



Lue lisää: **Liikenneturva.fi/Turvaistuin**

Välitä, muista – ennakoi.
LIIKENNETURVA